



Boshlang'ich ta'limda xalq og'zaki ijodining tarbiyaviy ahamiyati.

Olloberdiyeva Shodiyona Baxrom qizi

Termiz davlat pedagogika institute "Pedagogika" ta'lim yo'nalishi talabasi.

[Tel:+998917273206](tel:+998917273206)

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim tizimida xalq og'zaki ijodining tarbiyaviy ahamiyati keng yoritilgan. Xalq og'zaki ijodi namunalaridan - maqol, topishmoq, ertak, rivoyat va afsonalardan foydalanish orqali o'quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmat, ma'naviy-axloqiy fazilatlar, vatanparvarlik tuyg'usi hamda insonparvarlik g'oyalarini shakllantirish masalalari tahlil qilingan.

Shuningdek, maqolada boshlang'ich sinf o'qituvchisining dars jarayonida xalq og'zaki ijodi elementlaridan samarali foydalanish metodikasi, ularning o'quvchilarning nutqini rivojlantirish, mustaqil fikrlash, ijodkorlik va mantiqiy tafakkurini oshirishdagi o'rni asoslab berilgan. Xalq pedagogikasining zamonaviy ta'lim jarayonidagi ahamiyati, uning uzluksiz ta'lim tizimidagi o'rni hamda tarbiyaviy imkoniyatlari ilmiy jihatdan yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: xalq og'zaki ijodi, boshlang'ich ta'lim, xalq pedagogikasi, tarbiya, ma'naviy-axloqiy tarbiya, milliy qadriyatlar, ijodkorlik, mustaqil fikrlash, pedagogik metodlar, ertak, maqol, topishmoq, rivoyat, afsona, uzluksiz ta'lim tizimi

The educational value of folk oral art in primary education.

Olloberdiyeva Shodiyona Bakhrom kizi

Termez State Pedagogical Institute

Student of the "Pedagogy" educational

[Tel:+998917273206](tel:+998917273206)

Abstract: This article comprehensively highlights the educational significance of folk oral art in the system of primary education. It analyzes the use of samples of folk oral creativity - such as proverbs, riddles, fairy tales, legends, and myths - in fostering students' respect for national values, as well as developing their moral and ethical qualities, patriotism, and humanistic ideas.

Furthermore, the article substantiates the methodology of effectively integrating elements of folk oral art into the teaching process by primary school teachers. It emphasizes their role in improving students' speech, enhancing independent thinking, creativity, and logical reasoning skills. The importance of folk pedagogy in modern education, its place within the system of continuous education, and its educational potential are also scientifically discussed.



Keywords: folk oral art, primary education, folk pedagogy, upbringing, moral and ethical education, national values, creativity, independent thinking, pedagogical methods, fairy tales, proverbs, riddles, legends, myths, continuous education system.

Образовательная ценность народного устного искусства в начальном образовании.

Оллобердиева Шодияна Бахром кызы

Термезский государственный педагогический институт

Студентка специальности «Педагогика».

Тел.: +998917273206

Аннотация: В данной статье всесторонне освещается воспитательное значение устного народного творчества в системе начального образования. Проанализировано использование таких жанров устного народного творчества, как пословицы, загадки, сказки, легенды и предания, в формировании у учащихся уважения к национальным ценностям, а также развитию их духовно-нравственных качеств, патриотизма и гуманистических идей.

Кроме того, в статье обоснована методика эффективного использования элементов устного народного творчества в учебном процессе учителем начальных классов. Подчеркивается их роль в развитии речи учащихся, формировании самостоятельного мышления, творческих способностей и логического мышления. Также научно раскрывается значение народной педагогики в современной системе образования, её место в системе непрерывного образования и воспитательный потенциал.

Ключевые слова: устное народное творчество, начальное образование, народная педагогика, воспитание, духовно-нравственное развитие, национальные ценности, творчество, самостоятельное мышление, педагогические методы, сказки, пословицы, загадки, легенды, предания, система непрерывного образования.

Bugungi kunda ta'lim tizimi globallashuv jarayonlari, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi hamda kompetensiyaga yo'naltirilgan ta'lim modelining keng joriy etilishi ta'sirida tubdan yangilanib bormoqda. Ushbu jarayon ta'limning barcha bosqichlari qatorida boshlang'ich ta'lim tizimiga ham bevosita ta'sir ko'rsatib, o'qitish mazmuni va metodikasini zamon talablari asosida takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Hozirgi kunda ta'lim jarayonida o'quvchi shaxsini markazga qo'yish, uning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, ijodiy yondashuvini shakllantirish



Learning and Sustainable Innovation

hamda erkin muloqotga kirisha olish kompetensiyalarini rivojlantirish asosiy vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Shu boisdan ham ta'limda an'anaviy yondashuvlar bilan bir qatorda milliy pedagogik manbalardan samarali foydalanish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, xalq og'zaki ijodi namunalaridan foydalanish o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasini shakllantirishda, ularning tafakkurini boyitishda hamda ijodiy fikrlashini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Xalq og'zaki ijodi asrlar davomida xalq tomonidan yaratilgan bo'lib, unda millatning hayotiy tajribasi, urf-odatlar, an'analari va qadriyatlari mujassamdir. Shu jihatdan u yosh avlodni tarbiyalashda boy pedagogik manba sifatida xizmat qiladi. Prezidentimizning 2020-yil 24-yanvarda Oliy Majlisga qilgan Murojaatnomasida ta'lim-tarbiyaning uzviy bog'liqligini yanada kuchaytirish maqsadida "Sharqona qarashlardagi ta'limni tarbiyadan, tarbiyani esa ta'limdan ajratib bo'lmaydi", deb ta'kidladi. Bugungi kunda ta'lim-tarbiya jarayonining uzviy bog'liqligini ta'minlash, yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu jihatdan ta'lim jarayonida tarbiyaviy omillarni kuchaytirish, ayniqsa, milliy qadriyatlarga asoslangan yondashuvlarni keng joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Boshlang'ich ta'lim tizimida o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy kamolotini ta'minlashda xalq og'zaki ijodidan foydalanish alohida o'rin tutadi. Chunki xalq og'zaki ijodi o'zida xalqning asrlar davomida shakllangan hayotiy tajribasi, urf-odatlar va tarbiyaviy qarashlarini mujassam etgan bo'lib, u yosh avlodni komil inson etib tarbiyalashda muhim pedagogik manba hisoblanadi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy faoliyatida xalq og'zaki ijodidan samarali foydalanish ilmiy-nazariy va metodik tayyorgarlikni talab etadi. Zamonaviy ta'lim siyosatiga muvofiq, o'qituvchilar nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi sifatida ham faoliyat yuritishlari zarur. Shu bois, ular xalq og'zaki ijodi materiallarini dars jarayoniga to'g'ri integratsiya qila olishlari, uning pedagogik imkoniyatlaridan samarali foydalanish metodikasini egallashlari lozim. Xalq og'zaki ijodidan foydalanish jarayonida o'quvchilarning ijodiy faoliyati shakllanadi. Bu jarayon o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, tasavvur doirasining kengayishi hamda ijodiy yondashuvining rivojlanishiga xizmat qiladi. Ayniqsa, ertak, maqol va topishmoqlar orqali o'quvchilar o'z fikrini erkin ifoda etish, xulosa chiqarish va muammoli vaziyatlarga yechim topish ko'nikmalarini egallaydilar. Shuningdek, o'quvchilarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda xalq og'zaki ijodi muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Kreativlik shaxsning yangicha fikrlashi, noodatiy yechimlar topa olishi hamda ijodiy yondashuvni namoyon etish qobiliyati bilan belgilanadi. Ushbu sifatlarni shakllantirishda xalq og'zaki ijodi namunalaridan foydalanish samarali natijalar beradi.



Mazkur jarayonning samaradorligi o'quvchilarning yosh xususiyatlari, psixologik holati, o'qituvchining kasbiy mahorati hamda darsni tashkil etish sharoitlariga bog'liq holda namoyon bo'ladi. Shu sababli xalq og'zaki ijodidan foydalanishda metodik jihatdan to'g'ri yondashuvni tanlash muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbekistonda ta'lim tizimini takomillashtirish, zamonaviy talablarga javob beradigan malakali pedagog kadrlar tayyorlash masalasi bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu maqsadda ta'lim jarayoniga ilg'or pedagogik texnologiyalarni joriy etish, o'quv dasturlarini takomillashtirish hamda o'qituvchilarning kasbiy va ijodiy salohiyatini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Boshlang'ich ta'lim tizimida esa o'quvchilarning ijodiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirishda xalq og'zaki ijodidan samarali foydalanish alohida o'rin tutadi. Chunki xalq og'zaki ijodi o'zining mazmunan boyligi, tarbiyaviy yo'naltirilganligi va bolalar uchun tushunarli shaklda berilishi bilan ajralib turadi.

Shunga muvofiq, boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy faoliyatida xalq og'zaki ijodi asosida ta'limni tashkil etish, o'quvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Bugungi kunda o'qituvchilarning dars jarayonida xalq og'zaki ijodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy tafakkurini shakllantirish, ularning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish hamda mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish dolzarb vazifa sifatida qaralmoqda. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida xalq og'zaki ijodi namunalaridan foydalanish o'quv jarayonini yanada samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Xususan, ertak, maqol va topishmoqlar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantiradi, ularning nutq boyligini oshiradi hamda ijodiy faolligini kuchaytiradi. Bundan tashqari, xalq og'zaki ijodi asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmat, vatanparvarlik tuyg'ulari va insonparvarlik fazilatlarini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bois, ushbu metodlardan samarali foydalanish boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Kreativlik- shaxsning yaratuvchanlik, ijodkorlik xislatlari bilan bog'liq ko'nikmalar majmui sifatida namoyon bo'ladi.

Kreativlik o'z ichiga muammolarga nisbatan yuqori darajadagi sezgirlik, intuitsiya, natijalarni oldindan ko'ra bilish, fantaziya, tadqiqotchilik va refleksiya qamrab oladi. Shaxs kreativligi uning fikrlashida, muloqotida, his-tuyg'ularida va amalga oshirayotgan faoliyatlarida o'z ifodasini topadi. Kreativlik shaxsni umumiy tarzda yoki uning alohida xususiyatlarini ta'riflashda namoyon bo'ladi. Shuningdek, kreativ iqtidor muhim bir omil sifatida ajralib turadi va zehni o'tkirlikni shakllantiradi.



Xulosa qilib aytganda, xalq og‘zaki ijodi boshlang‘ich ta‘limda bolalarning ma‘naviy dunyosini boyitib, ularning qalbi va tafakkurini uyg‘un rivojlantiradigan muhim tarbiyaviy manbadir. Ertaklar ezgulikka ishonch va hayotga umid uyg‘otsa, maqollar hayotiy donolik va to‘g‘ri xulq-atvorni shakllantiradi, topishmoqlar esa bolalarda ijodkorlik va mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi. Shu bilan birga, bu jarayon o‘quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmat, vatanparvarlik va mustaqil fikrlash kabi sifatlarni mustahkamlaydi. Demak, xalq og‘zaki ijodi nafaqat ta‘lim vositasi, balki bolalarda kreativlikni uyg‘otadigan, ularni kelajak sari yetaklaydigan ma‘naviy ko‘prikdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Мухаббат Абдурахимова: Allayevna, A. M. (2024). THE ROLE OF UZBEK FOLKLORE GENRES IN SPIRITUAL AND MORAL EDUCATION. International Journal of Advance Scientific Research, 4(03), 226-231.
2. Мухаббат Абдурахимова: Allayevna, A. M. (2023). UZBEK PEOPLE ORAL CREATIVITY TOOLS UZBEK PEOPLE IN PEDAGOGY HELD PLACE. World Bulletin of Social Sciences, 27, 96-98.
3. Мухаббат Абдурахимова: Allayevna, A. M. (2024, December). IMPORTANCE OF USING NEW PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES FOR TEACHING FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS BASED ON FOLKLORE. In International Conference on Educational Discoveries and Humanities (pp. 5-9).
4. M.A.M.A.Abduraximova Muxabbat Allayevna (2024). MILLIY TARBIYA XALQ OG‘ZAKI IJODI NAMUNALARINING ASOSI SIFATIDA. Research Focus, 3 (11), 51-54. doi: 10.5281/zenodo.14317451
5. Мухаббат Абдурахимова: Allayevna, A. M. (2023). DEVELOPMENT OF USE OF FOLK ORAL CREATION TOOLS IN SPIRITUAL AND MORAL EDUCATION OF FUTURE TEACHERS. Academia Repository, 4(12), 15-17.
6. Мухаббат Абдурахимова: Allayevna, M. A. (2022). Factors that shape our national pride in the minds of students in extracurricular reading classes in the primary grades.
7. Abduraximova.M.A. Xalq pedagogikasi -Termiz,2025
8. Abduraximova.M.A. Boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini kreativ faoliyatini xalq og‘zaki ijodidan foydalanib o‘qitish uchun ilg‘or pedagogik va axborot kommunikatsiya texnologiyalarini amaliyotga joriy etish bo‘yicha ilmiy metodik qo‘llanma va tavsiyalar. – Toshkent: "INNOVATSIYA-ZIYO", 2024. –28 b.